

СЕКЦІЯ «ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ»

УДК614.87

Курков О.Б.¹, Ільїна Н.О.²

¹ старш. викл. ЗНТУ

² студ. гр. КНТ-514м ЗНТУ

МОДЕЛЮВАННЯ ПОВЕДІНКИ ЛЮДЕЙ В ПРОЦЕСІ ЕВАКУАЦІЇ ПРИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Невід'ємною складовою життєдіяльності людей, особливо мешканців великих міст та мегаполісів, є перебування в місцях значного скупчення інших людей: в громадському транспорті, під час відвідування культурних заходів, при роботі на підприємствах чи великих фірмах, при здійсненні покупок в супермаркетах та торговельних центрах, поїздок на відпочинок та інших епізодів повсякденного життя.

На сьогоднішній день залишається актуальною проблема евакуації людей як метод боротьби з надзвичайними ситуаціями природного і техногенного характеру, що має за мету зменшення суттєвих людських і матеріальних втрат. Рух натовпу людей, замкнутих в просторі приміщення і схильних до паніки є одним з найнебезпечніших для життя форм колективної людської поведінки, оскільки паніка багаторазово збільшує жертви серед людей навіть в ситуаціях, які безпосередньо не загрожують життю. Тому своєчасна евакуація людей з приміщень є найбільш ефективним способом зниження збитків при надзвичайних ситуаціях.

Евакуація проводиться в максимально короткі терміни комбінованим способом (усіма видами транспорту і пішим порядком) через збірні евакуаційні пункти по територіально виробничим принципом (евакуація робітників, службовців і членів їх сімей здійснюється за виробничим принципом, тобто по підприємствах, цехах, відділам).

Евакуація населення не пов'язаного з виробництвом, проводиться через органи виконавчої влади. Діти евакуюються разом з батьками. Навіть у випадках швидкоплинності подій, евакуація повинна бути організованою, не допускати паніки.

Будь-яка загроза безпеці людини створює емоційне вогнище напруженості, енергія якого витрачається на протидію загрозі, та створенню таких умов буття, які б мінімізували відчуття втрати безпеки. Тому важливо формування в людині таких механізмів особистісної стійкості, які б дозволили зберігати динамічну рівновагу стану та суб'єктивного відчуття спокою та благополуччя.

Поведінка людей в надзвичайних та екстремальних ситуаціях, як правило, ділиться на дві категорії:

1)раціональна, адаптивна з повним контролем стану своєї психіки і керуванням емоціями, що є шляхом швидкої адаптації до умов та обставин, що склалися, збереженню спокою і здійснення заходів захисту, взаємодопомоги. Така поведінка є наслідком точного виконання інструкцій і розпоряджень.

2)негативна, патологічна, при якій своєю нераціональною поведінкою і небезпечними для оточуючих діями люди збільшують число жертв і дезорганізують громадський порядок. В цьому випадку може наступити "шокова загальмованість", коли маса людей стає розгубленою і безініціативною.

Окремим випадком "шокової загальмованості" є паніка, яка нерідко виливається в безладну втечу, коли людьми керує свідомість, зведення до примітивного рівня. Паніка проявляється як безладна втеча, коли людьми керує свідомість, зведена до примітивного рівня.

У надзвичайних ситуаціях панічний натовп являє собою найбільшу небезпеку, адже натовп є безструктурним скупченням людей, що позбавлені ясно усвідомлюваної спільної мети, але пов'язані подібністю емоційного стану і спільним об'єктом уваги. Тому, вирішенням проблеми евакуації людей при надзвичайних ситуаціях природного і техногенного характеру є своєчасне оповіщення населення про небезпеку, що насувається, та про обставини, що відбуваються в зоні небезпеки, а також детальне інформування про порядок поведінки в умовах надзвичайних ситуацій.

При моделюванні поведінки людей в процесі евакуації сукупність людей може розглядатися як однорідна або гетерогенна група, поведінка якої може бути описана як поведінка монолітного об'єднання або як результат множинних взаємодій, що призводять до ефектів самоорганізації. Слід враховувати, що при евакуації в надзвичайних ситуаціях людина може бути залучена в три види взаємодій, що перетинаються між собою:

- людина-людина (взаємодія з іншими людьми);
- людина-структура (взаємодія з огорожувальними конструкціями);
- людина-оточення (взаємодія з постраждалими і утворюються уламками).

Таким чином, практика сучасного життя говорить про те, що населення все частіше піддається небезпекам в результаті стихійних лих, аварій і катастроф в промисловості і на транспорті, тому так важлива і актуальна евакуація, як спосіб захисту населення від надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру. Проведення евакуації вимагає її продуманого планування, завчасної підготовки евакуаційних органів і населення, районів і місць розміщення евакуйованого населення, маршрутів евакуації і транспортних засобів відповідно до порядку, визначеного органами місцевого самоврядування.